

**“Romania intr-o *Uniune sub
asediu*, intr-o lume cu mari
incertitudini si *evenimente
extreme*”**

**Daniel Daianu, ASE, 10
martie 2016**

Lumea in schimbare (ravasita!)

- “Noua Ordine” (Kissinger) este ***dezordine***;
- **Noua distributie** a puterii economice si geopolitice (SUA, China...)
- ***Capitalism liberal vs captalism autoritarist***
- **Aranjamente de securitate negate** in Europa
- **Criza economica nu s-a incheiat** (sistem financiar, supraindatorare, politici neortodoxe)
- **Razboaie hibride** si in vecinatati
- **Mari incertitudini** (*tail events*); **digitalizare**

Cea mai complicata perioada din istoria Uniunii

- Tendinte de fragmentare: **Uniunea isi arata fragilitatea** (integrare de suprafata)
- **Manunchi de crize**: economica; euroaria, guvernanta; **migratia**, geopolitica, **haos in vecinatati**, noile tehnologii (jobs), etc;
- **Euroscepticism** si partide non-liberale
- **Deficitul democratic**: cetateni si autoritati (Trust)...increderea in Uniune; opereaza un paradox: **actiune vs. legitimitate**

Apartenența la NATO și UE = scut de protecție

Cum ar fi fost România dacă nu era în Uniunea
Europeană și NATO?

Economie si geopolitica

- Europa este **defavorizata de demografie**
- **Europa: deficit de dinamism** (si de inovatie)
- **Centrul economic se muta** catre Pacific (Asia)
- Migratia necontrolata: SUA vs. Europa
- **UE: *gubernanta* tot mai grea-- (*societatea deschisa* amenintata)**
- **Uniunea se fragmenteaza de facto**
- **Analogii cu perioada inter-belica**

2016

- **Stavilirea migratiei** : to be, or not to be,...protectia frontierelor (negocierea cu Turcia...simbol...); **NATO si UE**
- **Siria (si Libia)**; problema terorismului
- **Brexit-ul**: echilibrul puterii, politica de aparare si securitate, alianta cu SUA, democratie
- Tensiuni (ajustari) economice in China, economii emergente;
- **pretul titeiului si geopolitica (ROPEC?)**

Ce urmeaza? (I)

- **Controlul imigratiei** este vital ...
- De protejat **UE ca un bun public european** si de reformat euroaria (soarta UE)
- Protejarea “**democratiei**” (desi autoritarism...)
- **Chestiunea increderii**: cetateni, guverne, Brussels (cresc forte anti-establishment)
- **Reforme structurale + fairness** (big business)
- **Robustetea** si mobilizarea de resurse (*Kriegswirtschaft*)

Ce urmeaza? (II)

- **Gestionarea fracturilor:** N-S (reforma euroarmerii), V-E
- **Relatia cu Rusia**
- **Alianta cu SUA este esentiala**, in sine si in cadrul Aliantei Nord-Atlantice (ca organizatie de securitate colectiva) –dar ***overstretch...UE trebuie sa isi dezvolte proprii vectori (militar, interventie rapida, intelligence, cyberfare)***
- Ordinea (dezordinea) mondiala: ce face UE?

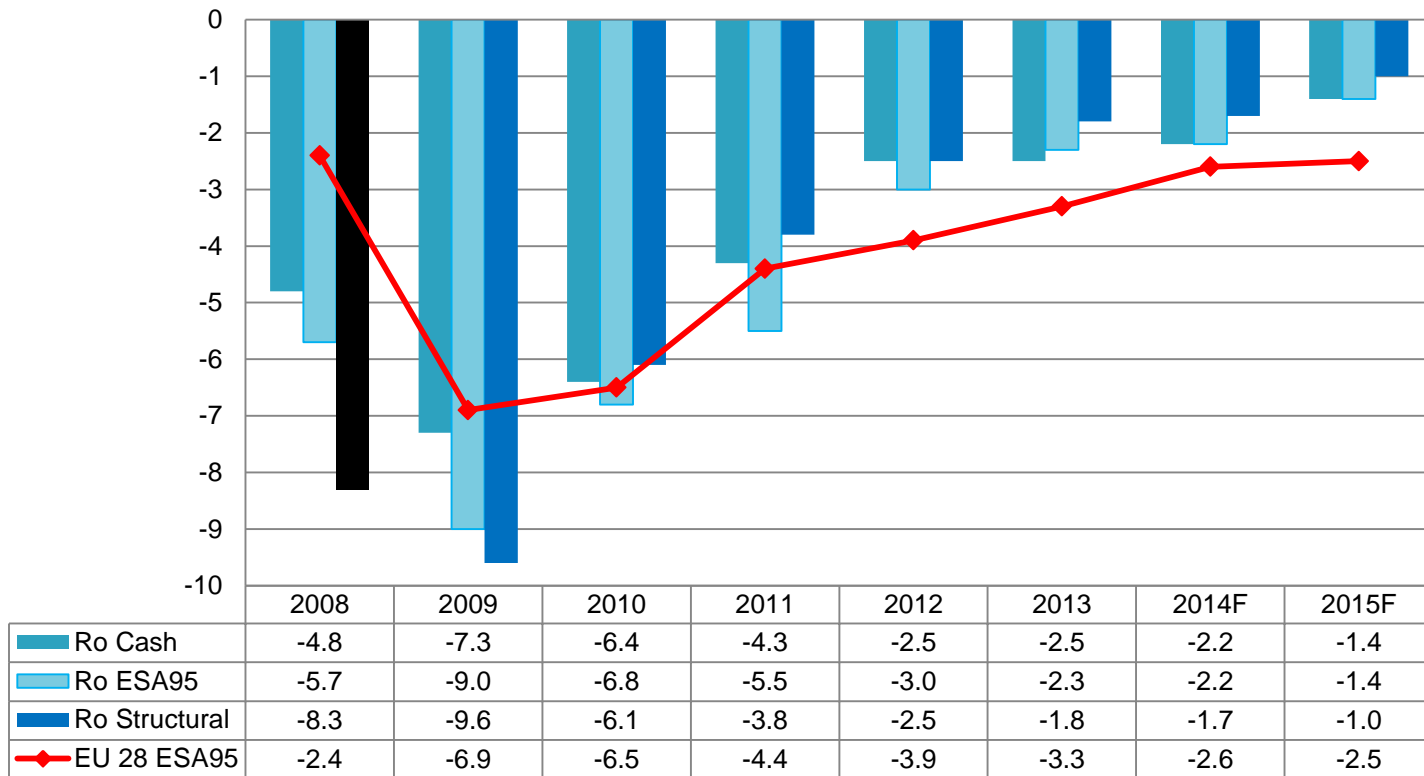
Ce va fi UE?

- **Vremuri foarte complicate**
- Integrare mai adanca putin probabila
- **Geometrie variabila accentuata**
- Un nucleu dur integrat (euroaria --*Raportul celor 5 Presedinti*)?...chestiunea politica
- **Protectia granitelor esentiala** (sindrom de fortareata asediata); colaborarea cu **NATO**
- **Bugetul UE** reformat?

Romania: poate fi reluata convergenta? (I)

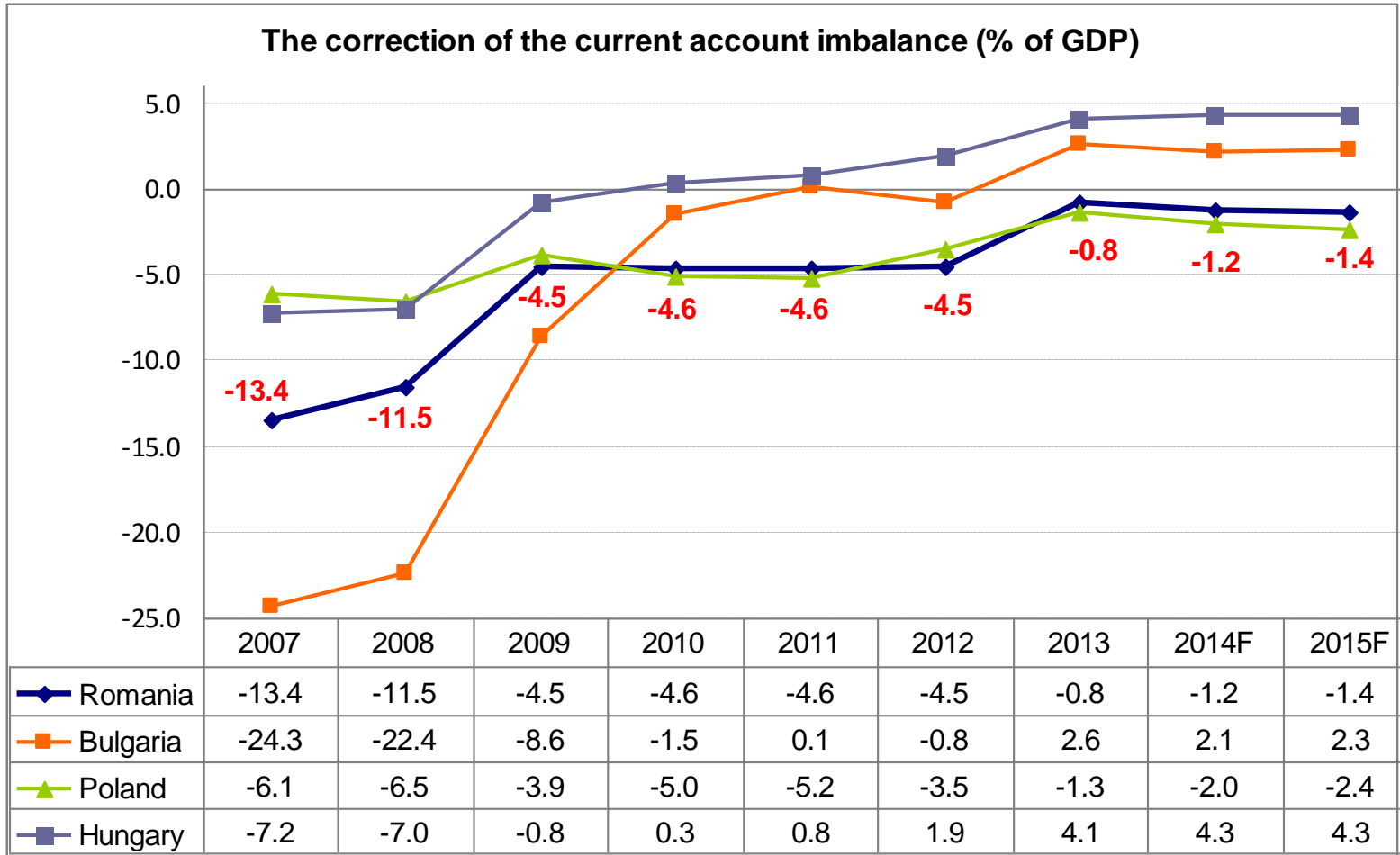
- **Context international negativ**
- Dar economiile emergente (EEEs) au o **crestere medie de 3,5% vs. 1,5% in euroarie**
- **Starea macroeconomica este relativ buna in EEEs** (indatorare publica si privata la jumatate fata de euroarie)
- **Rezerve mari de eficienta + fonduri europene**
- Dar sunt **prinse intr-o “menghina”** (Vest slabit economic si criza geopolitica la Est)

I. Romanian economy: fiscal consolidation

RO (Net borrowing) Source: Ministry of Finance, Convergence Programme 2014_2017
 EU 28 (Net borrowing, 2008 – EU 27) Source: European Commission, Spring forecast 2014

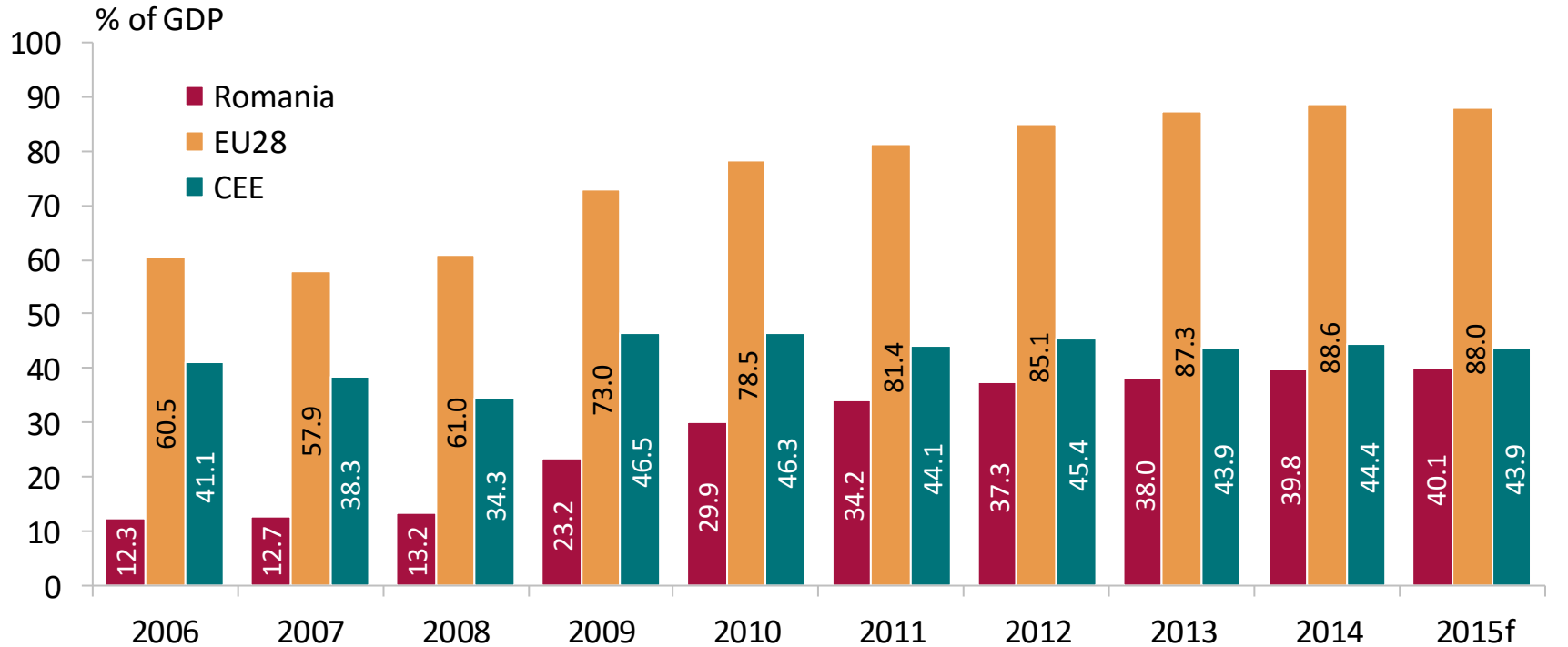
Romanian economy: major correction of the current account deficit

Source: Eurostat, European Commission, Autumn forecast 2014
 BPM6 methodology: Romania, Poland (2011-2015), Hungary
 GDP - ESA2010

Romanian economy: public debt is hovering around 40 % of GDP

General Government Consolidated Gross Debt

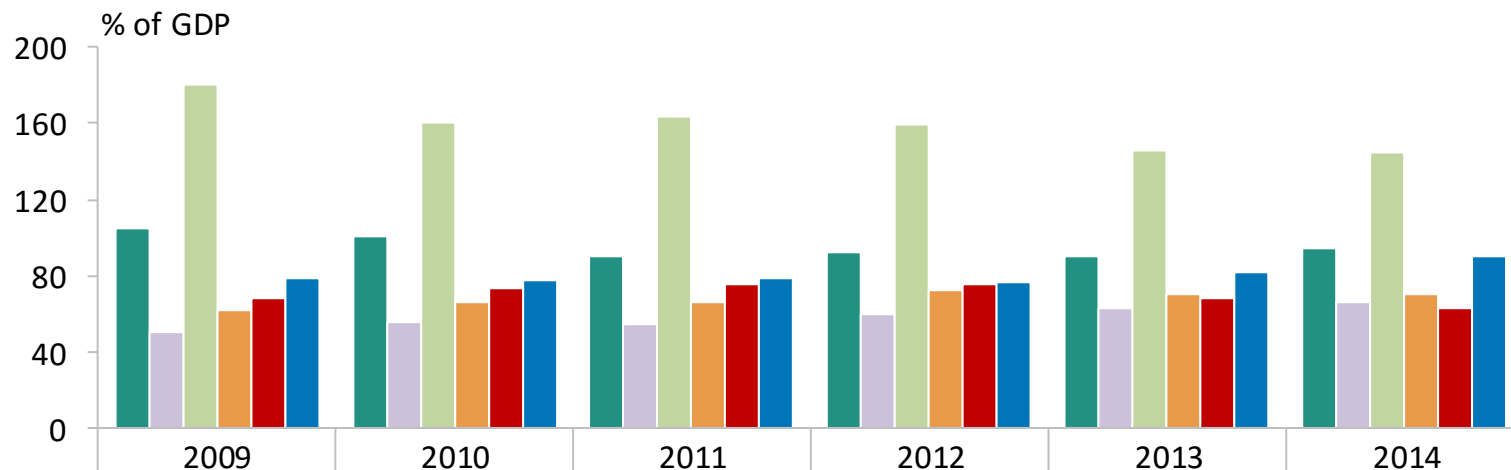

f) forecast

Source: European Commission (AMECO), own calculations (Bulgaria, Croatia, Hungary, Latvia, Lithuania, Former Yugoslav Republic of Macedonia, Montenegro, Poland, Romania, Serbia, Turkey)

Romanian economy: gross external debt at the low end in the region

Gross External Debt

■ Bulgaria	104.8	100.7	90.5	92.1	90.0	94.7
■ Czech Republic	49.8	55.2	54.8	60.2	63.4	66.5
■ Hungary*	180.6	160.7	163.8	159.1	146.2	145.0
■ Poland	61.8	66.3	66.4	72.0	70.2	70.1
■ Romania	68.4	73.9	75.0	75.4	68.0	62.9
■ Slovakia	78.6	77.7	78.8	76.0	82.1	90.1

*) including SPE's.

Source: Eurostat, national central banks, own calculations

Poate fi reluata Convergenta? (II)

- **Proximitatea fata de centrul industrial al EU**
- **Dezvoltarea in regiune: vezi *AXA Carpatica*** (dezvoltarea infrastructurii); Pl si Ro....
- **Absorbtiia de fonduri europene** pentru infrastructura de baza si nu numai
- **Dezvoltarea IT si upgrade** de domenii industriale + **Educatia** (centrele universitare)
- **Model crestere** (“romanisme” si reguli UE)

Romania: **robustete** (I)

- **Institutii slabe**(-) si coruptie endemica
- **Venit/loc** (-); averea oamenilor (-), desi PIB/loc a crescut fata de media UE (cca 54% la PPP)
- **Dezechilibre** considerabil reduse (+)
- **Datoria publica** sub pragul de primejdie (pentru EEEs un prag critic de 50% din PIB); diverse estimari plaseaza pragul pentru Romania la sub 45% din PIB) (+, dar...)
- **Datoria externa** (+)

Venituri (salarii) in Romania

- ▶ Salariile in UE15 (tarile mai bogate din Uniune) au avut in 2012 ca medie o pondere de peste **50% din PIB fata de cca 33% in Romania** (in Germania, 51,6%; Finlanda, 52%; Suedia, 54%; Franta, 53%; Ungaria, 45%; Bulgaria, 38,6%).
- ▶ Ponderea profiturilor (remunerarea capitalului sub diverse forme) a fost in UE15 de **38,4% in 2012 in timp ce s-a ridicat la 54,5% in Romania** (si 48,4% in Bulgaria si cca 40% in Ungaria).
- ▶ **Ponderea veniturilor din salarii in Romania este una dintre cele mai scazute in UE**, populatia din mediul rural este f.saraca, veniturile din activitati liberale sunt limitate (de amintit si ponderea pensionarilor)
- ▶ Ca venit/loc in Romania este la cca 55% din media UE este mai putin relevant in conditiile in care ponderea salariilor este atat de scazuta

Robustete (II)

- **Politici contra-ciclice (-)**
- **Productivitate:** 50% din media UE (+,-); pericolul "*middle income trap*"
- **alocarea resurselor** (tradables, *IT*) (+,-)
- **Euroizare(-,+)**
- ***Policy ownership* (-)**
- **Capital autohton** in sectoare strategice (-)

Robustete (III)

- **Rezerve la BNR (+)**
- **Venituri fiscale (- - -)**
- **Capacitatea de a mobiliza rezerve/resurse in momente dificile (-)**
- **Dimensiunea economiei (-)**
- **Diversificarea economiei (?)**
- **Dependentă de alte economii (-)**

Robustete (IV)

- **Dependenta import marfuri strategice (?)**
- **Sanatate si educatie** (ca investitii; stoparea exodului si deteriorarii capitalului uman) (-, -)
- **Demografie (-)**
- **Pasive ascunse** (sistem pensii, alte datorii, -)
- **Infrastructura (- -)**
- **Asezarea geografica (-)**
- **Aliante strategice (+)**

Pact pt dezvoltare (Strategia/SD)

(I)

- Nu se rezuma la teze de bun simt: sa acumulam capital, sa sprijinim educatia si cercetarea, sa reformam administratia publica
- SD inseamna ***sa folosesti si sa invingi pietele*** (modelul de crestere: reforme structurale si reguli UE)
- **Dezvoltarea reclama o modificare de cultura institutionala**, care sa ajute si lupta impotriva coruptiei, grija fata de resursele publice.

Pactul pt Dezvoltare (II)

- Sa combine **macro cu reformele structurale** (reforma salarizarii...) Politicile publice trebuie sa apere stabilitatea economica.
- **Nu este usor sa faci o SD in conditiile globalizarii**, deschiderii cvasi-totale a economiei, apartenentei la UE –
- Intervin **viziuni, filosofii economice diferite**: Piata factotum vs interventia ubicua a statului in economie.

Pactul pt Dezvoltare (III)

- **In UE, efecte de aglomerare si asimetrii puternice favorizeaza organizatiile, firmele, statele mai puternice.** De aici un sindrom de reafirmare a intereselor nationale
- **Slabiciunea capitalului autohton;** sectoare cheie dominate de grupuri internationale. SD sa aiba in vedere aceasta situatie.

Pactul pt Dezvoltare (IV)

- **Probleme ignorate de cercurile de afaceri: abuzuri de pozitii dominante pe piete, practicile rele (inclusiv in domeniul utilitatilor publice, ind farma), finantare (o banca de dezvoltare si capitalizarea CEC), evaziune fiscala si evitare de plata a impozitelor (preturi de transfer), concurenta neloiala, protectia mediului, avantaje comparative, salarii mici**

Pactul pt dezvoltare (V)

- **SD legata organic de foaia de parcurs privind aderarea Romaniei la euroarie. SD implica convergenta cu economii avansate.**
- **SD trece dincolo de ce inseamna o foaie de parcurs (aderarea la euroarie); deoarece nu stim ce va fi peste, sa zicem, zece ani.**

Romania: actiune geopolitica

- **Loialitate fata de proiectul european si comunitatea euro-atlantica**
- **Parteneriatul cu SUA:** pivot intr-o lume plina de incertitudini/crize si o UE in deruta
- **“Prizonieratul Marii Negre”**
- **Robustetea:** stabilitate economica, infrastructura, combaterea risipei si hotiei, educatie, sanatate. **Pact pt Dezvoltare**

Concluzii

- **O lume cu multa dezordine si incertitudini**
- **Uniunea in mare impas**
- **Romania si Proiectul European; NATO (cum ar fi fost sa nu fim in aceste organizatii?)**
- **Program de intarire structurala a economiei si mobilizare de resurse**
- **Program de convergenta/SD**
- **Cresterea **robustetei** economiei este esentiala**